

TÉKA MA

A KOMÁROM-ESZTERGOM MEGYEI KÖNYVTÁROSOK
HÍRADÓJA

I. évf. 2. sz.

1990. október

"ESZMEI IRÁNYÍTÁS":

ezzel a feladattal tisztelt meg engem születőfélben lévő híradónk beköszöntőjében Takács Anna kolléganóm, az első szám "ügyeletes szerkesztője", ő nevezte így magát, én meg ezennel hozzáteszem: bár minden "ügyeletes" olyan ügybuzgó és ügyes lenne, amilyen ő volt. Ehhez képest apró ügyetlensége ez a jelzős szókapcsolat. Írásának minden szavával egyetérték, kivéve ezt a szóválasztást, amely valószínűleg akaratlan, de annál jellemzőbb.

Hogy mire? Szerintem arra a közérzetünkre, amely mintha még mindig nem érzékelné elég kényszerítést, hogy ügyessé képezze magát - megkeresni az igazi, mert korszerű "ügyeletes"... A hajdani és a minapi középkorok "eszmei irányítása" ugyanis már nem az, többé nem is lehet. Ha védelmünkért hozzá folyamodunk - védtelenné válunk.

Pontosabban: még annál is védtelenebbé, amilyenek már vagyunk. Állva ebben a le- és fölfelé egyszerre lejtő útkereszteződésben, ahol már nem posztolnak Állam Bácsi közlekedési rendőrei, akik szigorúan elvtársias alapon befolyásolnak és befolyásolhatók. Azaz puha eszmék mellé puha forintokat osztogatnak útravalóként. Helyükre Piac Úr már tervezgeti, jelölgeti a legmodernebb közlekedési lámpák ész- és jogszerű helyét, de kivitelezésükre még alig telik. Ugyanakkor a mérvadó hangszórók már régóta hirdetik a startot, s a jobb autósok már keményen futják a versenyt. Kényszer kimérte pályákon, amelyek egyszer majd a szabadság finomabban elosztott esélyei közt vezetnek. Kétségtelenül így lesz, ám ki tudja, mikor? A bizonyos csak annyi, hogy - a szabadverseny egyenlő joga mellé - addig a kényszerűségekből, a szükség helyzeteiből jut többségünknek a több. Bizony, ez sem lehet másként. Tudnunk kell, hogy gyalogosok vagyunk, szükségszerűen gázolhatók. Többségünk csatornázatlan térségeken, kátyús utakon gyalogol Európa felé. Ehhez képest a mi nélkülözhetetlenségünk - bármennyire is igaz - eszméje erősen devalválódik. Mindennapi érdekeiben szorongatva, a jövődők számára nyereséget termő értékek luxus-cikknek tűn/het/nek az állampolgár előtt.

Nekünk viszont ez a portékánk: ennek árusításából, ilyen piacról kell megélnünk. Túlélünk az

állami támogatás és a civil kereslet fenntartó képességének egyidőben ható szegénységét. Vajon mikorra tudja majd az előbbi ez utóbbi gazdagon pótolni?...

Jó kérdés, jogos aggodalom. Mindnyájan láthatuk, hogyan vált értékszavas piaccá a sajtóvilvánosság, a könyvkiadás és terjesztés, a filmkészítés és forgalmazás. Milyen gyorsan és védtelenül, hiszen a "legkisebb ellenállás" mentén... Most - úgy tűnik - a színház fog következni. És aztán?...

Amikor e sorok megjelennek, megkezdődik meggyékben a hagyományos Könyvtári Hét, ezévbén a nemzeti kisebbségeket választva központi témájául. Ne áltassuk magunkat azzal, hogy mi nem tartozunk a gyalogosok között is hátrányos helyzetű kisebbséghez. Egy ideig oda fogunk tartozni. Ne higgyünk régi reflexeinknek, amelyek védtelenségünkől az eszmei irányítás és a könyvtárpolitika megszentelt óvóhelyei felé ösztökélnek. Nincs eszmei irányítás és nincs könyvtárpolitika. Pontosabban: olyan nincs többé.

Van - lehet - helyettük: gazdálkodás, vállalkozás, polgári védegyelet-szervezés, magánpénzek mozgósítása, közpénzek átmentése kulturális értékvédelemmé. Van továbbá kormányunk májusi programja, amely szerint: "Megkülönböztetett figyelmet kívánunk fordítani a közgyűjteményekre: a levéltárakra, a könyvtárakra, a képtárakra, a múzeumokra..."

A mi Könyvtári Hetünk is e megkülönböztetett figyelemért /felkeltéséért? ébrentartásáért?/ született 19 évvel ezelőtt. Azóta mindenesetre keltegetjük... De ki tudja "anyagilag támogatással" - ha nem is fejlesztésre, de legalább fenntartásra úgyahogy elegendő -, pénzzé "fordítani" azt a figyelmet, amelynek egy "megkülönböztetett" erősödő szükség diktál elemi feladatokat? Ki fog bennünket átmenteni? Talán az új helyi önkormányzatok? /Amelyek párt és személyi összetétele szintén az időtájt válik ismertté, amikor e sorok megjelennek./

Jó lenne, ha birtokba vehetnénk azt a tudást, amellyel a tanácsok helyén működni kezdő önkormányzatoknál is elérhetnénk a "megkülönböztetett figyelmet". Hogy legalább a mi részünkről ne maradjon sokáig tanácstalanok... Természetesen maradjon stratégiánk az értéktudat, de mint hajthatatlan benső

vezérünk. "Eszméit" ne hajtogassuk folyvást: oda-kinn - egyelőre - csak fokozottan devalválódnának, a többivel egy sorban. Annál fontosabb magunk előtt a besulykolásig ismételtetni: könyvtárpolitika - mint olyan - nincs és nem lesz. Pontosabban: olyan lesz, amelyet helyileg kiküzdünk, fenn-tartunk.

Az "irányítás" helyén alkalmazkodással, igazodással. Különb, külön-féle TAKTIKÁVAL és PRAKTIKÁVAL. Dagadjon csak tárcánk - a legbelsőbb zse-bünkben - nagy bankóinktól, rajtuk Eszmei Nemtónk gyönyörűen stilizált vágyképeivel. Egyelőre nem sokat adnak rájuk, értük a piacon. Az értékvédelmet váltsuk, változassuk szorgosan az érdekvédelem APRÓPÉNZÉRE. Ez itt és most jóval többet ér. Külö-nösen, ha eléggé konvertábilis. Erre lehet találni szövetségeseket, az eladók, vevők, fogyasztók ön-kormányzásra kényszerülő egyéneinek és közösségei-nek /olvasó vagy nem olvasó/ sorában.

Mindazok között, akik jóideig bizonyosan nem gazdálkodhatnak abból, aminek lennie kellene. Csak azzal, amijük van. Ahogy tettük ezt mi is Takács Annával, az első számot létrehozandó: azzal az anyaggal, amit tisztelt kollégáinktól kaptunk. Neki is, nekem is volt ehhez néhány - korántsem megváltó - ötletem, amellyel ezt a keveset ide-oda

igazgattuk, amíg úgy-ahogy rovatokká, olyan-ami-lyen híradóvá alkalmazkodott.

Ha ő ezt "eszmei irányításnak" érzékelte? Lelke rajta... Ahogy az enyém ezen a /fő/szer-kesztői beköszöntőn. Tán kitetszenek belőle idő-szerű meggyőződéseim /főbb/ irányvonalai, kiraj-zolván a szerintem /legfőbb/ állandó rovatokat, a főntebb NAGYBETŰSEN kiemelt két címjavaslattal. Ennél többet és jobbat is elfogadunk. Mert ez a /legeslegfőbb/ "eszménk": ahhoz, hogy átmenthe-tők legyünk, elsősorban magunktól kellene jóval többet kapnunk. Magunktól, mint egy közös érde-keltséghez tartozó értéktudatos egyéniségektől. Minden eddiginél - az első számhoz beérkezettnél is - sokkal többet. Folyamatosan több anyagot: hitünkéből lelkedzve, de anyagi valósággá teste-sülni képes leleményes praktikákat, sok guruló ap-rópénzt.

Ezért van ez a híradó/cska/. Ezért kellene, hogy valóban legyen. Mert bizony, tisztelt TÉKA-társaink, MA ez a TÉMA.

Mivelhogy csak ez KAMATozik. Sőt: TÉKAMA/to-zik/...

És ezért, hogy mindez itt főntebb - "eszmei irányítás" helyett - csupán

ESZMEIETLEN RIADÓ/CSKA/.

Bocsánat adassék érte:
NAGYFALUSI TIBORNAK

KÖZÖNSÉGGKAPCSOLATOK szlovák

A tardosbányai

olvasótábor munkájának értékelése

A rendező szervek 1990. június 22-től július 1-ig 14. alkalommal rendezték meg a szlovák nemzetiségi olvasótábor. A táborban 43 fő felsőtagozatos tanuló vett részt, éspedig:

Komárom-Esztergom megyéből 22 fő,

Nógrád megyéből 21 fő.

Az olvasótábor a tardosbányai napközis óvodá-ban bonyolítottuk le. A festői környezet, a szlo-vák település jó feltételeket biztosított a tábor részére.

A tanulók kiválasztását továbbra is a szlovák szakos pedagógusok végezték.

Sajnos a tanulók nyelvtudása gyengébb volt az előző évekhez viszonyítva, mindez nehezítette a kiscsoport-vezetők munkáját.

A kiscsoportokat 4 fő felnőtt irányította, 3 pedagógus helybéli lakos volt, akik helyismerettel rendelkeztek, a negyedik személy tanárjelölt, aki a pozsonyi egyetemen végzi szlovák szakon tanulmányait.

A kiscsoport-vezetők pedagógiai-módszertani felkészítése időben megtörtént.

Munkánk során felhasználtuk a Magyarországi Szlovákok Demokratikus Szövetsége által kiadott

kiadott "10 nap az olvasótáborban" című módszertani kézikönyvet.

A napi programokat is a kiadvány szellemében bonyolítottuk le, figyelembe véve a táborozások eddigi tapasztalatait is.

Az olvasótábor célját úgy határoztuk meg, hogy az sajátos módszerek és eszközök segítségével járuljon hozzá a tanulók formálásához, együttgondolkodásra neveléséhez, a résztvevők személyiségének kibontakoztatásához.

Szorgalmaztuk a tanulók körében a magyarországi szlovák írók és költők bemutatását, a népi hagyományok, szokások megismertetését, az alkotóközöségek kiépítését és az anyanyelv megszerettetését.

Az olvasótábori programok gerincét a kiscsoportos foglalkozások alkották. A tanulók a kiscsoport-vezetők segítségével feldolgozták az alábbi témákat:

- hogyan jöttek a szlovákok Magyarország területére;
- így éltek az elődeink;
- a magyarországi szlovákok kulturális élete;
- szlovák költők és írók bemutatása stb.

A tanulók a kiscsoportos foglalkozásokon részfeladatokat is kaptak, pl. foglalkoztak verselemzéssel, játék a betűkkel, szójátékokkal, élmények rajzban való feldolgozásával stb.

A közös foglalkozások sokrétűen egészítették ki az olvasótábor programját, a megtartott közös gondolkodást serkentő előadások, viták, tájékoztatások, készségfejlesztő előadások, közös éneklés, népi tánc tanulása, szavalóverseny, sport és ügyességi versenyek, túrák, történelmi nevezetességek megtekintése tovább gazdagították a tanulók ismereteit.

A tanulók a tábor zárásakor számot adtak a végzett munkáról. Az egyéni és a csoportos értékelés alapján elmondhatjuk, hogy nyelvi készségüket,

közösségi szellemüket tovább sikerült fejleszteni. A tanulók szorgalmát könyvekkel, édességgel és íróeszközökkel jutalmaztuk.

A tábor munkájáról cikkek is íródtak a 24 Úrban és a Ludové Noviny gyermekrovatában.

Összegezve elmondhatjuk, hogy a szlovák olvasótábor elérte a programban megfogalmazott célját, nagyban elősegítette a tanulók olvasóvá nevelését, a szlovák nyelv megszerettetését, szókincsük bővítését, valamint baráti kapcsolatok kiépítését. Az 1990-91-es oktatási évben a táborlakók részére utógondozást tervezünk.

DANIS JÓZSEF
olvasótábor-vezető

Nemet nyelvi tábor Tarjánban

Az idei év nyarán immáron negyedik alkalommal táboroztak a Komárom-Esztergom megyei általános iskolai tanulók a tarjáni német nemzetiségi olvasótáborban. A tíznapos táborban 60 tanuló vehetett részt, ami iskolánként 2-4 tanulót jelent. Bár ennél jóval nagyobb a részvételi igény, de sajnos, több gyerek befogadására nincs lehetőségünk. A tábor fenntartásához az egyre nehezedő gazdasági helyzet ellenére is sikerült előteremteni az anyagiakat. Igaz, ehhez több pályázatot is kellett készíteni, szponzorokat keresni, vállalni a kilincselést és nem egyszer a visszautasítást. Szerencsére a tábornak helyt adó iskola igazgatója, a falu tanácsa és nem utolsósorban a falu lakossága minden segítséget megadnak a tábor sikeres lebonyolításához. A szállásért, szállításokért, víz- és villanyhasználatért csak eszmei hozzájárulást fizetünk, a kulturális programokat pedig a falu fiataljai biztosítják a táborlakóknak. Mindezen segítség nélkül nem tudtuk volna fedezni 120.000 Ft-ból a tábor költségeit. Hozzá kell tennem azt is, hogy a gyerekekkel foglalkozó nevelők 10 napi 24 órás munkájukért is csak 2.000 Ft-ot, azaz egy eszmei összeget kaptak.

A tábor idejére igyekeztünk a gyerekeknek tartalmas programot összeállítani. A délelőtti foglalkozásokon több csoportban mesék dramatizálásával, szituációs gyakorlatokkal, játék- és daltanulással, habozással, bábkészítéssel stb. foglalkoztak. A játékos foglalkozásokon a gyerekek nyelvi gátlása hamar feloldódott, szívesen kapcsolódtak be a munkába. Sokat jelentett, hogy 2 drezdai könyvtáros is segítette a tábor munkáját. Velük a gyerekek csak németül tudtak beszélni, így rákényszerültek a nyelvhasználatra. Felhasználtuk a foglalkozásokon a drezdai könyvtár által kül-

dött rengeteg szemléltető anyagot, könyveket, diafilmeket és országismereti videofilmeket. A foglalkozásokon történeteket a gyerekek szabadidejükben a csoport naplójában rajzos és írásos formában rögzítették.

A délutáni és esti programok főleg kulturális jellegűek voltak, de szerepelt köztük sport- és akadályverseny is. Sok vendégelőadónk volt, akik a nemzetiségi irodalomról, népi babonákról, a nyelvjárásokról beszélgettek a gyerekekkel. Megismerhették elődeik betelepülésének történetét, szokásaikat és még ma is élő hagyományait. Az esti programok közül nagyon kedveltek voltak az ügyességi versennyel összekötött táncos vetélkedők, a tánc ház és egyéb vetélkedők. Érdekes módon az idei táborban kevésbé lelkesedtek a diszkrét és a videofilmekért.

Két alkalommal egy nagyobb kirándulásra is sor került. A szentendrei skanzenben nagyon élvezték a gyerekek, hogy bepillantást nyerhettek a régi mesterségek világába. Kipróbálták a gyertyaöntést, patkókészítést. Tetszett nekik a majki remeteség is. Annak ellenére, hogy valamennyien e megyéből jöttek, csak nagyon kevesen tudtak létezéséről.

A 10 nap alatt nagyon sok lehetőség nyílt a sportolásra is. A közös sportvetélkedőn kívül szabad idejükben pingpongoztak, fociztak, és egy akadályverseny keretében egy egésznapos túrán vettek részt a gyerekek.

A tábor eredményességéről pozitívan nyilatkoztak. Véleményük szerint nyelvilag sokat fejlődtek, tetszett nekik a nyelvtanulás e játékos formája. Többségüknek tetszettek az előadások, beszélgetések a meghívott vendégekkel, de akadtak olyanok is, akiknek csak az esti kötetlen programok jelentettek örömet. Az utóbbiak a legkevesebb nyelvi

tudással rendelkezők voltak, így érthető, hogy ezek a programok voltak számukra a legvonzóbbak. Ennek ellenére úgy nyilatkoztak, hogy szeretnének jövőre újra eljönni.

Az iskolák némettanárainak visszajelzéseiből is arra következtethetünk, hogy eredményes volt a tábor. Véleményünk szerint ezek a tanulók a táborban szerzett ismereteik alapján nagyobb érdeklődést mutatnak a hagyományok ápolása, nemzetiségük tör-

Tatabánya

VIDEOVARÁZS - A Tatabányai Városi Könyvtár Kodály téri fiókkönyvtárában a nyári szünidő első napjaiban kitört a "video-láz". Naponta 20-30 kisdíák látogatta rendszeresen a könyvtárat. A kör a barátokkal, ismerősökkel folyamatosan bővült, pótolva a nyaraló vendégeket. A látogatók többsége azóta be is iratkozott a könyvtárba, és a többi szolgáltatást is igénybe veszi.

A NYÁRI napközis táborban - A városi könyvtár már második éve dolgozik együtt a nyári táborok nevelőivel. A tavalyi sok-sok foglalkozás után ebben az évben egy csoporttal volt lehetőség állandó együttműködésre. Jórészt manuális foglalkozásokat tartottak, nagy sikere volt a csuhézásnak és az anyaghulladékból készített kukacoknak. Videokazettákkal, könyvekkel is segítették a kiskolások szórakozását és a pedagógusok munkáját.

JÁTSZÓHÁZ - A Városi Könyvtár felsőgallai fiókkönyvtára - kísérleti jelleggel - minden második szombat délelőtt játszóházzal várja a kicsiket és az érdeklődő szülőket, nagyszülőket. Céljuk a hagyományos értelemben vett játék felelevenítése, az együtt játszás élményének biztosítása. Eddig többek között rongybaba- és papírsárkánykészítéssel foglalkoztak. Így is szeretnék bővíteni a könyvtárat igénylők táborát.

Kisbér

FOGLALKOZÁSOK a könyvtárban: minden csütörtökön 18 órától nyugdíjas klub, minden szerdán és csütörtökön 15 órától könyvbarát szakkör általános iskoláknak, minden hónap második hétfőjén 18 órától honismereti kör.

Oroszlány

MÁJUS 23-án a Lengyel József Gimnázium könyvtár fakultációjában tanuló negyedikesek Budapesten az Országos Széchényi Könyvtárban jártak, s megtekintették a Bibliotheca Corviniana kiállítását.

JÚNIUS 4-én és 5-én tartották a könyvhét rendezvényeit. A gyermek író-olvasó találkozó vendége

ténete és általában a nemzetiségükkel kapcsolatos dolgok iránt.

A gyerekek és a kollegák véleményét összegezve elmondhatjuk, hogy eredményesen dolgoztunk.

Reméljük, a következő években is meglesznek azok a feltételek, melyek lehetővé teszik a tábor megszervezését.

KLINGER LŐRINCÉ
táborvezető

Horgas Béla volt. A gyerekek versmondással, felolvasással színesítették a rendezvényt. A felnőtt találkozót Sándor Iván részvételével tartották. Itt mutatta be az író új, a könyvhétre megjelenő művét, a Vízkeresztől karácsonyig c. könyvet, melyet a helyszínen dedikált is.

TÖBB éves hagyomány, hogy az általános iskolás történelem és magyar fakultációs tanulók részére könyvtárbemutató órákat tartanak. Lehetőség van a könyvtár megismerésére és a beiratkozásra is.

Dorog

A KÖNYVTÁR jó kapcsolatot épített ki a városban működő egyesületekkel. A könyvtárban tartja összejöveteleit Dorog Város Barátainak Egyesülete és a Dorogi Környezetvédelmi Egyesület. Érmek egyik eredménye, hogy a Környezetvédő Egyesület másológépét a könyvtár rendelkezésére bocsátotta, ezen kívül vállalták, hogy a könyvtárba járó természet-tudományos folyóiratokat 1991-re előfizetik.

SZEPTEMBERTŐL természetvédő szakkör kezdi meg működését a könyvtárban. Célja: a tagok elméleti és gyakorlati ismeretszerzés útján fedezzék fel lakóhelyük múltját, jelenét, szűkebb és tágabb természeti környezetét. Szeretnék elérni, hogy a gyerekek egyre szorosabb kapcsolatba kerüljenek a természettel, hogy egymásra is figyelő, egymást is segítő közösséget alkossanak. Havonta két foglalkozást terveznek, író-olvasó találkozókat, kirándulásokat, a gyűjtött anyagból kiállításokat, a városban fák ültetését és gondozását.

Esztergom

A szórakoztató olvasmányok körébe tartozó - különösen drága - sikerkönyvek, nosztalgia-regények, krimik, valamint nyugati folyóiratok beszerzésének és kölcsönzésének "piacosítását" tervezik. "Társadalmiasítással" egybekötve, oly módon, hogy a könyvtár egy olvasóköri egyesület megalakulását kezdeményezte. Ebbe pártoló tagként maga is belép állományának fent jelölt részével, továbbá azzal, hogy az egyesület működéséhez helyiséget biztosít. A jövőben - már novemberétől - e könyveket és fo-

lyóiratokat mint saját vagyonát az egyesület fogja kezelni: bevételeiből gyarapítja, illetve pénzért kölcsönzi. /Olyanoknak is, akik nem egyesületi tagok./

A várható érdeklődésről júniustól kezdve a könyvtár egy kérdőív segítségével igyekszik tájékozódni. Eddig 90 válaszadó közül 67-en jelezték szándékukat az egyesület megalakítására. Közülük 60-an az éves tagsági díj tervezett magasabb mértékét fogadták el /ez 400,-, illetve kedvezményezettnek 200,-Ft/. Mindössze heten szavaztak arra a "konstrukcióra", amely feleannyi tagsági díj mellé darabonkénti kölcsönzési díjat csatolna

/12,-, illetve 6,-Ft-ot/. 23-an úgy nyilatkoztak, hogy az egyesületbe nem kívánnak belépni, de a kölcsönzési díjat megfizetnék.

Megyei Könyvtár

A Megyei Könyvtár gyermekkönyvtárában működő Kis Könyvtárosok Klubja benevezett a Kincskereső című folyóirat által meghirdetett irodalmi játékba.

A gyermekkönyvtárban a nyári iskolai szünetben hetente két alkalommal vetítettek diafilmeket. Szeptembertől csak szombatonként van "videózás".

TOVÁBBKÉPZÉS /TATA, 1990. AUGUSZTUS 27-28./

A könyvtárügy változó világunkban és az olvasók szolgálata - Helyzetkép és hogyan tovább -

Az észak-dunántúli könyvtárkezelők két napos tanfolyamát dr. Monostori Imre, a tatabányai megyei és városi könyvtár igazgatója nyitotta meg. Vázlatosan szólt azokról az új törekvésekről - a könyvtár szervezeti és működési reformjáról, a szemléletváltásról -, amelyek a fennmaradás szükséges feltételei. Ez a bevezető - egy lehetséges változatot is nyújtott az első napi program fő témáihoz.

Az előadásokat megelőzően egy felmérés tapasztalatait ismertette Szalay Gáborné, a győri megyei könyvtár főmunkatársa. Az említett régió 4 megyéjének 673 főfoglalkozású /tanácsi hálózatba tartozó/ könyvtárosa közül 159 a könyvtárkezelők száma. Ez a kiragadott adat önmagában is figyelemre méltó, de méginkább azzá válik, ha a könyvtárkezelők által betöltött változatos munkaköröket is áttekintjük. Mindez indokolja a társadalmi változásokra való felkészítés, felkészülés szükségességét.

A fő téma két előadója Papp István, a FSZEK főigazgató-helyettese és Skaliczky Judit, a KMK főmunkatársa volt. Mindkét előadás rendkívül gazdag tartalmú, imponálóan sok külföldi kitekintéssel és hazai gyakorlat-változatok bemutatásával igyekezett meggyőzni a - mintegy 50 főnyi - hallgatóságot a változásokhoz való aktív alkalmazkodásról, az innováció szükségességéről más-más megközelítésben, esetenként ellentétes szemléleti alapon. P. I. azt hangsúlyozta, hogy "vége a jó világnak", ami olyan kényelmes, biztonságos és irányított volt. Ma már mindenkinek dolga van, az önálló gondolkodás szükségeltetik. Eddig passzívan elszenvedtük, ami velünk történt; ezután befolyásolnunk kell a történéseket.

Az anyagi és személyi erőforrások adottak minden könyvtárban, ezeket kell megfelelően hasznosítani. Meg kell kérdőjelezni a régi gyakorlatot, gondolat-generáló "külső szem"-eket is be kell vonni a megítélésbe és radikálisan dönteni a változtatásokról. Alapvető tétel, hogy amit nem használnak, arra nincs is szüksége a könyvtárnak, az olvasók könyvtárának. A "megszentelt" ingyenes szolgáltatások helyett el kell adni ezeket. A könyvtár fenntartása, fejlesztése érdekében mindenkivel szövetkezni kell. Minden lehetőséget meg kell ragadni ahhoz, hogy a könyvtár hasznossá, nélkülözhetetlenné tegye magát a szolgáltatásai révén. Az önkormányzatokat ötletekkel kell megkeresni, és nem tőlük várni. A közművelődési könyvtár nem lehet ugyan önfenntartó, de nem lehet csak központi forrásokból működtetni.

Skaliczky Judit szerint a könyvtár egy csodálatos intézmény, amelynek követni kell a változásokat, de nem mindegy, hogy hogyan. Ezért vizsgáljuk meg a könyvtári szolgáltatások alapkérdéseit: mit, miképpen, kinek? Mindent, mindenkinek, ingyenesen - volt a válasz 1845-ben az angol közművelődési és múzeumi törvény szerint. Most és itthon: a mit kérdésre adandó válasznál - részletezés nélkül - fontos szempontok, hogy merjük vállalni a könyvtár értékközvetítő szerepét bármely dokumentumtípus gyarapításánál, a nyomtatott dokumentumok közül pedig legfontosabbak a mai információt hordozó periodikák /gyermekkönyvtárban is!/. Miképpen szolgáljunk? Egyrészt kölcsönözzünk mindent /dokumentumtípustól függetlenül/, csak azt nem, ami a nagyobb könyvtárak prészenszállományából pótolhatatlan. Másrészt az alapszolgáltatások legyenek ingyenesek /IFLA, 1987!/. A közkönyvtárakat

az államnak kell fenntartani, mivel közszolgáltatást nyújtanak /Az államháztartási törvényben deklarált elv!/. Emellett keresni kell a pénzszerzési lehetőségeket azzal a tudattal, hogy szükségmegoldásról van szó, de nem ez a könyvtár dolga.

Kiknek a számára szolgáltat a közművelődési könyvtár? Senkit nem zárunk ki, és a bármely szempontból hátrányos helyzetű rétegek ellátása is szerves része az olvasószolgálati munkának. Kiemelten fontos a gyermekekkel való foglalkozás.

A második nap két előadója a gyermek és az ifjúsági olvasószolgálati munka egyes kérdéseit elemezte.

Dr. Nagy Attila, a KMK főmunkatársa Olvasás és személyiségfejlesztés az ifjúsági olvasószolgálati munkában címmel tartott előadást. Lényegében több, különböző szempontú hazai és nemzetközi olvasóvizsgálati felmérés adataiból, egy tágabb társadalmi közelítésből induló bonyolult összefüggérendszer néhány paramétere mentén jutott el az értékrend vizsgálatáig. Olvasási adatok, az olvasni tudás fokozatai és romlása, a különböző rétegekből érkező gyerekek olvasási szokásai közötti

eltérések más-más értékrendhez vezetnek. A család, az iskola és a könyvtár motivációi közül leghatékonyabb a családi. Különösen sajnálatos, hogy a több generációs, kulturális tradíciókat hordozó minta: a beszélgető, mesélő, könyvet olvasó, éneklő nagyszülő már alig jelenik meg, a generációk elszakadnak, a kapcsolatok széttörnek.

Fogarassy Miklós, a KMK főmunkatársa - a gyermekolvasók és az olvasószolgálatra vonatkozó - gondolatai szerint a gyermekkönyvtár egy kivételes jelentőségű csöndes szféra, titkos tartomány, amely a szellemi kincsek tárháza mellett a beszélgetés, a belső koncentráció, a személyes tiszta kapcsolatletteremtés, a szeretet helye, a kommunikáció világa.

Az iskolai szabályozottsággal szemben a könyvtár egyszerre a kötetlenség, a szabadság és a megkonstruált rendezettség világa.

Ebben a közegben a gyerekekkel való foglalkozást élet-feladatának tekintő könyvtárosok jelentős hatással lehetnek a hallatlanul érzékeny korszakban lévő gyerekek érzelmi, értelmi fejlődésére.

KOLOZS IBOLYA

KÖNYVTARAINK ÉLETÉBŐL

Dorog

Az Arany János Városi Könyvtár június 5-én számolt be munkájáról a városi VB előtt. Munkájukat jónak találták és elfogadták. Az ülésen a pártok és társadalmi szervezetek képviselői is megjelentek.

A munka továbbfejlesztése érdekében határozatokat hoztak. Ezeket itt nem soroljuk fel, hanem az a szándékunk, hogy következő számunkban interjúút készítünk a frissen megválasztott önkormányzat illetékesével, hogy vállalják-e a meghatározott célokat.

A határozat arról is szól, hogy a rendőrségtől kapnak egy épületrészt. Az eredmény: a rendőrség kiköltözött az épületrészből, teljesen tönkretéve azt. Ha csak a berendezést vitték volna el, akkor meszeléssel, mázolóssal rendbe lehetett volna tenni a helyiségeket, de sajnos a faburkolatot is leszedték, a vakolatot sok helyen levették. Most már nagyon sok pénz kellene a tatarozáshoz, az pedig nincs.

Esztergom

A június óta forgalmazott kérdőív első helyén a beiratkozási díj emelésének várható visszhangját "szondázta" a könyvtár. Az eddig kitöltött 108 íven 99-en nyilatkoztak egyetértően a januártól tervezett kényszerű intézkedésről. Közülük 59-en

a maximális, 40-en a minimális mértékű díjcsökkentés javaslat mellett adták le voksukat. /Az előbbi 100,-, az utóbbi 60,-Ft - kedvezményezettnek 50,-, illetve 30,-Ft./

A könyvtár hosszú időn át egy pesti műanyagfeldolgozó ipari szövetkezethél rendelte meg igazolványtasak szükségletét. Legutóbb 1988-ban gyártottak és szállítottak számára - kb. 2 hónapos határidővel - darabonként 1,09,-Ft-os/+ áfa/ áron. Az idej megrendelést komoly megrendülés előzte meg, ugyanis közölték, hogy az új egységár 5,-/!Ft /+ 25 % áfa/. Olcsóbb gyártót keresve a piacon, végül is nem kellett "messze menniük". A cég címe: "Új Élet" mg. tsz, műanyagüzeme, Pilismarót. 4 Ft-os egységáron /+ áfa/, 1-2 hét alatt teljesítik a megrendelést.

Ajánljuk minden könyvtárnak, amelynek hasonló gondja van, - és nincs ennél is olcsóbb szállítója. Ha van, kérjük tőlük a piaci információt!

Komárom

A nyáron felújítást végeztek a városi könyvtárban. A parketta cseréjén és a festésen túl a világosabb, levegősebb könyvtárbelső kialakítása érdekében átrendezték, ill. részben kicserélték a bútorokat is.

Oroszlány

A városi könyvtár is megkezdte a régebbi évfolyamú magyar és idegennyelvű folyóiratok árusítását, ami sikert arat az olvasók körében.

Tata

Új RANK xerox másológépet kaptak a Soros-alapítványtól. A Közművelődési Alap pályázatán pedig IBM számítógépet nyertek modern telefonhálózati rendszerrel, amelyet saját beszerzéssel nyomtatóval egészítettek ki.

A Tatai zsebkönyv az idén is megjelent, jövőre pedig az adatbankot is a számítógépre viszik.

A könyvtár központi raktározási gondja nem oldódott meg, a félmillió értékű polcrendszer egyelőre helyiség híján kihazsnálatlan.

A központi ellátórendszer a baji iskola könyvtárával bővült. Az új iskolában működő könyvtár kettős funkciójú lesz, ellátja a község gyermek és felnőtt olvasóit is.

Anyagiak és érdeklődés híján megszüntették a következő könyvtári egységeket: Grébicpuszta, Almápuszta, Középfokú Kollégium.

Megyei Könyvtár

Technikai eszközeink augusztusban egy IBM PC kompatibilis számítógéppel, szeptemberben egy telefaxszal gyarapodtak.

A Megyei Könyvtár belépett az Országos Oktatástechnikai Központ médiatára által kezdeményezett videotársulásba.

SZEMÉLYI HÍREK

Dorog

1990. január 30-án nyugdíjba ment BOZA MATILD, akinek első és utolsó munkahelye volt a dorogi könyvtár. A város népszerű Csöpije az olvasószolgálatban tevékenykedett több mint 37 éven át.

Szerény, udvarias magatartásával, széleskörű irodalomismeretével elnyerte a könyvtár olvasóinak bizalmát. Mindenki szerette, nem is akarták elhinni, hogy nyugdíjba ment.

Munkájáért többször részesült elismerésben. 1968-ban Miniszteri Dicséretet, 1970-ben és 1975-ben Szocialista Kultúráért kitüntetését kapott.

Kívánunk Csöpinek tartalmas nyugdíjas éveket, s a könyvtár bármikor szívesen várja vissza nyugdíjas dolgozóként.

Új munkatárs GURINNÉ PINTÉR GABRIELLA, aki feldolgozó könyvtárosként tevékenykedik.

VARJASKÉRINÉ PAPP ANDREA LORETTA a nyergesújfalui I. sz. Általános Iskolába ment tanítani április 1-től.

Oroszlány

Az oroszlányi Városi Könyvtára nyugdíjasa MOCZIK ANDRÁSINÉ.

1965. május 1-jétől volt könyvtáros. Előtte adminisztrátorként dolgozott a Szénbányák Vállalatnál, sőt fiatal korában fizikailag is részt vett a "széncsatában". A pályamódosítás oka, hogy ifjúkorában családi okok miatt nem tanulhatott, a gimnáziumot is levelező tagozaton végezte.

A tanulás egész pályafutása alatt jellemző volt rá. 1969-ben végezte el Szombathelyen a népművelőkönyvtár szakot, feldolgozó, majd zenei továbbképzésen vett részt az Országos Széchényi Könyvtárban, illetve tanári szakképesítést is szerzett magyarból az egri főiskolán.

Olyan időszakban került a könyvtárba először részfoglalkozásban /olvasószolgálattal, kölcsönzéssel foglalkozott/, amikor a szakszerű könyvtári rend kialakulóban volt, ezért is jelentős munkát végzett az első katalógusok létrehozásában, ő alapította meg, illetve rendszerezte a folyóiratállományt, közreműködött a zenei részleg megteremtésében, az ő nevéhez fűződik a helytörténeti gyűjtemény kialakítása.

Mindvégig sokoldalú munkát végzett: elsősorban feldolgozó könyvtáros volt, de tartott helytörténeti foglalkozásokat, részt vett az ismeretterjesztő munkában mind gyermekeknek, mind felnőtteknek, mozgatója volt a könyvünnepeknek, író-olvasó találkozóknak, szervezte a helytörténeti kör foglalkozásait, megindította az Oroszlányi Helytörténeti Füzeteket, részt vett a helyi gimnáziumban folyó könyvtáros fakultatív oktatásban /a feldolgozással kapcsolatos témákat ő tartotta/.

Megbízható, pontos munkatárs volt, sokan ismerték, szerették a városban, több olvasó hozzá ragaszkodott a könyvtárban.

Kiváló munkájáért 1977-ben Szocialista Kultúráért kitüntetésben részesült.

1989 júniusában ment nyugdíjba. Egyszerre bizonyítja életerejét és a könyvtárosok gyenge anyagi megbecsülését, hogy nem pihenhet: Kömlődön dolgozik magyartanárként teljes állásban. Óraadóként már korábban is szerzett ilyen gyakorlatot.

Mindannyian jó egészséget és hosszú életet kívánunk neki.

1990. szeptember 1-től új munkatársak: HANZEL ILDIKÓ és TAKÁCS TÍMEA. Mindketten a Lengyel József Gimnázium könyvtárkezelői fakultációján végeztek.

Tata

Idén ment nyugdíjba ADRIÁN EMILNÉ, a vértestolnai községi könyvtáros, aki 1952 óta vezette ott a könyvtárat.

Tatabánya

Nehéz elhinni, hogy BUNGHARDT JÁNOSNÉ, a tatabányai Városi Könyvtár munkatársa nyugdíjas lett. Arankát családi körülményei arra kényszerítették, hogy több munkahellyel próbálkozzon. 20 éve lett könyvtáros, 1976 óta dolgozik Tatabányán. Szorgalom, pontosság, kitartás jellemezte munkáját. Több fiókkönyvtárban is kölcsönzött, az olvasók pedig

értékelték figyelmességét, gondosságát. Munkája elismeréseként 1983-ban Kiváló Munkáért kitüntetésben részesült. Munkatársai szeretik, becsülik, így aztán nem meglepő, hogy valamennyiünk örömeire és megelégedésére nem kell őt nélkülözni, nyugdíjasként is számíthatunk munkájára.

Megyei Könyvtár

Nyugdíjba ment: Németh Istvánné,
Szerencse Ferencné,
Kovács Emil

Új munkatársaink: Fonda Ferenc
Schmidt József

TOBORZÓ

1./ HATODIK SÍP címmel megjelent a kárpátaljai magyar irodalom első önálló fóruma. A kiadó 3000 példányt ingyen, ajándékként juttat el Kárpátaljára.

A magyarországi terjesztés a Postával nem oldható meg. A nemes cél viszont mindenképpen igazolja a támogatást, ezért hívjuk fel a figyelmet a lap előfizetésére, népszerűsítésére. Megrendelés, további információ az alábbi címen: MANDÁTUM KÖNYV BT

1096 BUDAPEST Szerdahelyi u. 17. Tel.: 1 335-941, 1 140-265 **2.1** A TV azonos műsorára építve megjelenik a CIM-CIM CIMBORA c. havi folyóirat, alcíme szerint "a magyarul beszélő gyerekek lapja Óperencián innen és túl".

Jó irodalmat, kapcsolatteremtést, levelezést, játékot, értelmes feladatokat, illetve új orszá-

gos akciókat ígér. A szerkesztő előfizetésre és az olvasók közti terjesztésre biztat. Postacím:

Országos Széchényi Könyvtár
Budapest, Budavári Palota
"F" épület.
18 2 7
Szente Ferenc

3./ Az OSZK KMK kiadványajánlata:

A KÖNYVTÁR KEZELÉSE A könyvtár a középfokú könyvtárosképzés törzsanyagát, a könyvtár kezeléséhez szükséges alapvető könyvtártechnológiai ismereteket tartalmazza, s arra törekszik, hogy szolid alapot adjon minden dokumentum kezeléséhez és minden olvasói réteggel való foglalkozáshoz. Az előző, harmadik kiadáshoz képest oly mérvű átdolgozás, hogy a régi kiadás ki is vonható az állományból. /A 306 oldalas kézikönyv ára 200.-Ft/

XIX. Könyvtári Napok Komárom-Esztergom megyében

1990. október 8-10

Az első nap /József Attila Megyei Könyvtár/ a magyarságkutatás helyzetével, feladataival foglalkozik, előadója Kiss Gy. Csaba irodalomtörténész, valamint az OSZK hungarika dokumentációjával, előadója Kovács Ilona, az OSZK Hungarika Dokumentációs Osztály vezetője. Délután kerül sor a Magyar Könyvtárosok Egyesülete tisztújító közgyűlésére.

A második napon az Esztergomi Babits Mihály Városi Könyvtárban bemutatkozik a Regio c. kisebbségtudományi szemle. A szlovákiai magyar kisebbség 70 évéről Szarka László történész, a szlovákiai magyar irodalom korszakairól Tóth László író, műfordító, a szlovák könyv útjáról Magyarországon

Káfer István irodalomtörténész beszél, s bemutatkozik a Rákóczi Szövetség és az Amicus Szlovák és Cseh Kultúra Magyar Barátainak Köre /Chenthe Miklós/.

A harmadik nap témája /Tarján, Nagyközségi Tanács/ a nemzetiségek élete. A magyarországi németek helyzetéről Schnaider Ágnes, az MND5Z titkára, a szlovák nemzetiségről dr. Alt Gyula, az MSZDSZ titkára szól. A megye nemzetiségeiről Fatuska János muzeológus és Danis József, a szlovák szövetség elnökségi tagja tart korreferátumot, majd a résztvevők megtekintik a nemzetiségi tájházat és az iskolatörténeti kiállítást, a záró program pedig a tarjáni nemzetiségi együttes műsora.

Kiadja: a József Attila Megyei Könyvtár, Tatabánya. Főszerkesztő: Nagyfalusi Tibor

Szerkesztők: Tapolcainé dr. Sárny Szabó Éva és Schmidt József

Tb.MK. 40/90.